

Jaarverslag 2017

Jaarverslag 2017

Inhoud

Voorwoord	7
0 Uitgelicht	9
Uitkomsten Staat van het Nederlands gepresenteerd	9
Engels in het hoger onderwijs: de vinger aan de pols	9
Onafhankelijke Braille Autoriteit opgericht	9
Nieuwe rollen voor culturele en literaire instellingen	9
Onderwijs Nederlands als buurtaal krijgt meer ondersteuning	10
Samenwerking Taalunie met Caribisch gebied versterkt	10
Visietekst biedt houvast bij modernisering onderwijs Nederlands	10
1 Standaardtaal	11
Begrijpelijke taal	11
<i>Netwerk Begrijpelijke Overheid</i>	11
<i>Leesbaarheidstool</i>	11
<i>Kennisbank</i>	11
Braille Autoriteit	11
Suriname	12
Raamovereenkomst Curaçao	12
Verder in 2017	13
2 Nederlands, taalvariëteiten en andere talen	15
Staat van het Nederlands	15
Engels in het hoger onderwijs	16
Actualisering taalvariatiebeleid	16
Woordenboek van de Vlaamse Dialecten gedigitaliseerd	16
Zuid-Afrika	17
Verder in 2017	17

3	Onderwijs binnen het taalgebied	19
	Visietekst <i>Iedereen taalcompetent!</i>	19
	Het taalonderwijs Nederlands onderzocht	20
	Netwerk Nederlands als vreemde taal	20
	Verder in 2017	20
4	Onderwijs buiten het taalgebied	21
	Nederlands als buurtaal	21
	Meer samenwerking met Caribisch gebied	21
	Vernieuwde docentencursussen van start	22
	Verder in 2017	22
5	Taal en cultuur	23
	Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking	23
	Geschiedenis van de Nederlandse literatuur compleet	23
	Nieuw meerjarenbeleidsplan DBNL	23
	Verder in 2017	24
6	Organisatie	25
6.1	Organen van de Taalunie	25
6.1.1	<i>Comité van Ministers</i>	25
6.1.2	<i>Interparlementaire Commissie</i>	25
6.1.3	<i>Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren</i>	25
6.2	Communicatie	26
6.3	Bedrijfsvoering	26
6.3.1	<i>Personeelsbeleid</i>	27
6.3.2	<i>ICT en bedrijfsprocessen</i>	28
6.3.3	<i>Financiën</i>	28
6.3.4	<i>Juridische aangelegenheden</i>	29
6.3.5	<i>Geschillenbeslechting</i>	29
7	Taalunie in cijfers	31

Bijlage 1 Samenstelling van de organen van de Taalunie in 2017	35
Comité van Ministers	35
Interparlementaire Commissie	35
Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren	35
<i>Surinaamse TaaladviesRaad</i>	35
Bijlage 2 Publicaties en lezingen van medewerkers	37

Voorwoord

De Taalunie is in 1980 opgericht om het Nederlands te versterken. Hoewel dat kernthema nog onverkort geldt, is de samenleving intussen veranderd en verandert de Taalunie mee. Toen ik begin 2017 als algemeen secretaris aantrad, heb ik het Comité van Ministers voorgesteld om niet de structuur van de organisatie, maar de inhoud centraal te stellen.

De vroegere indeling in drie beleidsprioriteiten en afdelingen is losgelaten. Met 'De inhoud centraal' hebben we gekozen voor een structuur met vijf inhoudelijke aandachtsgebieden of thema's, die ook in dit jaarverslag terugkomen:

- 1 Standaardtaal
- 2 Nederlands, taalvariëteiten en andere talen
- 3 Onderwijs binnen het taalgebied
- 4 Onderwijs buiten het taalgebied
- 5 Taal en cultuur

Op al deze terreinen ambieert de Taalunie een beleidsmatige rol waarin ze in gesprek is met overheden, veldpartijen en deskundigen over het beleid dat gevoerd zou moeten worden in het Nederlandstalige gebied – Nederland, Vlaanderen en Suriname – en met partijen die het Nederlands uitdragen buiten het Nederlandstalige gebied. Die rol houdt een vernieuwde, meer op beleid gerichte focus in. Concreet betekent dat dat de Taalunie uitvoerende taken gaandeweg overdraagt aan instellingen die daar beter voor gepositioneerd zijn. Een voorbeeld daarvan is dat organisaties als het Vlaamse en het Nederlandse Letterenfonds en het Fonds Podiumkunsten als uitvoerende partijen worden betrokken bij de Prijs der Nederlandse Letteren en de Toneelschrijfprijs.

In 2017 zijn de relaties met externe, maar wel financieel verbonden partijen verder genormaliseerd. Gesprekken en onderhandelingen met organisaties als het Instituut voor de Nederlandse Taal (INT), de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN), de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) en het Expertisecentrum Literair Vertalen (ELV) hebben ertoe geleid dat de Taalunie inmiddels weer gezien wordt als een constructieve partner die een belangrijke rol vervult ten aanzien van het beleid op het gebied van taal en cultuur. De Taalunie ambieert om in gezamenlijk overleg een goede basis te vinden voor de voortzetting van hun belangrijke werk voor de Nederlandse taal.

De onderwerpen die het jaar van de Taalunie het meest bepaalden, worden direct hierna uitgelicht in hoofdstuk 0. Dat waren onder meer de rapporten *Iedereen taalcompetent!* en *De Staat van het Nederlands*, de discussie over Engels in het hoger onderwijs (inclusief een levendige IPC-vergadering in de Eerste Kamer in Den Haag), de samenwerking tussen Vlaamse en Nederlandse culturele instellingen, een protocol van overeenstemming tussen de Taalunie en buurlanden over taalonderwijs, en versterking van de samenwerking met het Caribisch gebied.

Intern heeft 2017 in het teken gestaan van het verbeteren van de onderlinge samenwerking. In de voorafgaande periode waren relaties op verschillende punten onder druk komen te staan. Door nog meer nadruk te leggen op dynamisering en flexibilisering zijn interne spanningen afgenomen. De huidige open organisatie richt zich vooral op de buitenwereld, om samen met externe partners en deskundigen te werken aan het beleid op het gebied van Nederlandse taal en cultuur.

Tot slot gedenken we hier Koen Jaspaert, algemeen secretaris van de Taalunie van 1998 tot 2004. Hij is op 8 september 2017 veel te vroeg overleden. Hij was alom geliefd als betrokken en enthousiast leider van de Taalunie en hij heeft in hoge mate het gezicht van de Taalunie weten te bepalen, tot op de dag van vandaag.

Hans Bennis
algemeen secretaris

Visie en missie Taalunie

De Taalunie stimuleert mensen en maatschappelijke sectoren om het Nederlands optimaal te benutten.

Dat doet ze door:

- het Nederlands te beschrijven en beschikbaar te stellen;
- de betrokken overheden te adviseren over het Nederlands;
- het gebruik van het Nederlands in maatschappelijke sectoren te bevorderen;
- onderwijs Nederlands binnen en buiten het taalgebied te ondersteunen;
- het Nederlands en de Nederlandstalige cultuur wereldwijd uit te dragen.

Hiervoor ontwikkelt de Taalunie samen met veel andere organisaties beleid. Daarbij adviseert zij over beleidslijnen en activiteiten, die zij ook stimuleert en faciliteert. Zo blijft het Nederlands een aantrekkelijke en levendige taal, zowel binnen als buiten het taalgebied.

0 Uitgelicht

Uitkomsten Staat van het Nederlands gepresenteerd

Met het onderzoek 'de Staat van het Nederlands' is de positie van onze taal en andere talen in de huidige samenleving in Nederland, Vlaanderen en Brussel voor het eerst in kaart gebracht. De resultaten zijn in mei 2017 gepresenteerd. De belangrijkste uitkomst is dat het Nederlands in vrijwel alle domeinen springlevend is. Maar het kan altijd beter. Zo verdient de aanwezigheid van het Nederlands aan de universiteiten en in de wetenschap extra aandacht.

Lees meer in hoofdstuk 2

Engels in het hoger onderwijs: de vinger aan de pols

Het debat over de voertaal in het hoger onderwijs woedde, met name in Nederland, ook in 2017 volop. Uit de Staat van het Nederlands blijkt dat de Nederlandse arbeidsmarkt overwegend en uitgesproken Nederlandstalig is. Het is daarom belangrijk dat studenten in het hoger onderwijs op deze Nederlandstalige arbeidsmarkt worden voorbereid. Daarnaast vindt de Taalunie het belangrijk voor de samenleving dat nieuwe wetenschappelijke kennis ook in het Nederlands beschikbaar komt.

Lees meer in hoofdstuk 2

Onafhankelijke Braille Autoriteit opgericht

19 organisaties uit Vlaanderen en Nederland hebben het convenant Braille Autoriteit voor de Nederlandse taal ondertekend. Hiermee is de oprichting van de Braille Autoriteit een feit.

In de Braille Autoriteit werken Nederlandse en Vlaamse niet-commerciële instellingen samen om effectieve, breed gedragen standaarden te creëren voor brailleschrift voor het hele Nederlandse taalgebied.

Lees meer in hoofdstuk 1

Nieuwe rollen voor culturele en literaire instellingen

Zes Vlaamse en Nederlandse culturele en literaire instellingen hebben in 2017 op verzoek van de overheden met elkaar overlegd over hun rollen en hun onderlinge samenwerking. Er zijn afspraken gemaakt om tot een vaste overlegstructuur te komen. De Taalunie geeft de komende jaren de uitvoering van literaire prijzen als de Prijs der Nederlandse Letteren en de Toneelschrijfprijs uit handen. Verder zullen de beide letterenfonds en het Nederlandse Fonds Podiumkunsten een deel van het Taaluniebeleid op het gebied van promotie en grensverkeer binnen het taalgebied gaan uitvoeren.

Lees meer in hoofdstuk 5

Onderwijs Nederlands als buurtaal krijgt meer ondersteuning

De Taalunie heeft met vijf anderstalige regio's die aan Nederland en Vlaanderen grenzen, een protocol van overeenstemming getekend om het onderwijs Nederlands als buurtaal te versterken. In die Frans- en Duitstalige regio's leren honderdduizenden kinderen onze taal. Met het protocol moet het mogelijk worden om lesgevers, directies en beleidsmakers nog beter te kunnen ondersteunen en faciliteren.

Aandachtspunten zijn een doorlopende leerlijn, deskundigheidsbevordering, aansluiting op de arbeidsmarkt en vervolgonderwijs, en grensoverschrijdende samenwerking.

Lees meer in hoofdstuk 4

Samenwerking Taalunie met Caribisch gebied versterkt

Een werkbezoek aan het Caribisch gebied heeft tot diverse concrete resultaten geleid. Zo hebben Curaçao en de Taalunie een nieuwe raamwerkovereenkomst gesloten voor samenwerking op het gebied van de Nederlandse taal. Daarnaast hebben Curaçao, Bonaire, Aruba, Sint-Maarten, Sint-Eustatius en Saba het Netwerk Nederlands als Vreemde Taal opgericht. Met inhoudelijke steun van de Taalunie en een financiële bijdrage van het Nederlandse Ministerie van OCW gaan ze samenwerken aan het onderwijs Nederlands als vreemde taal (NVT). De meeste inwoners van de eilanden hebben immers een andere moedertaal dan Nederlands.

Lees meer in hoofdstuk 4

Visietekst biedt houvast bij modernisering onderwijs Nederlands

Op verzoek van het Comité van Ministers heeft de Taalunie een visietekst geschreven over het onderwijs Nederlands: *Iedereen taalcompetent!* Die brede beleidsvisie kan als basis gebruikt worden voor het nieuwe curriculum Nederlands in Vlaanderen en Nederland. De tekst gaat in op de vraag hoe het onderwijs Nederlands eruit zou moeten zien om maximaal in te kunnen spelen op de uitdagingen die de 21ste-eeuwse samenleving aan ons stelt.

De Taalunie heeft na die publicatie in 2017 gesprekken gevoerd met alle relevante netwerken, verenigingen en organisaties om gezamenlijk op te trekken in de voorbereidingen op het nieuwe curriculum. Daarbij blijft de Taalunie pleiten voor aandacht voor taal- en letterkunde in het onderwijs Nederlands.

Lees meer in hoofdstuk 3

1 Standaardtaal

Het aandachtsgebied Standaardtaal betreft beleid voor de Nederlandse standaardtaal, inclusief de Nederlandse, Belgische en Surinaamse nationale variëteiten. De Taalunie beschrijft in samenwerking met wetenschappelijke en maatschappelijke organisaties de standaardtaal (zoals grammatica en spelling), stelt hulpmiddelen beschikbaar voor het gebruik ervan (zoals taaladvies, standaarden en technologie) en stimuleert beleid dat mensen in de samenleving vooruit laat komen met de standaardtaal.

Begrijpelijke taal

Netwerk Begrijpelijke Overheid

Het Netwerk Begrijpelijke Overheid heeft zich verder ontwikkeld tot het platform voor alle overheidsinstellingen in Nederland en België/Vlaanderen die de krachten rond begrijpelijke overheidstaal willen bundelen. Binnen het netwerk is in 2017 een organisatieoverleg tot stand gekomen waarin gespecialiseerde organisaties op het terrein van begrijpelijke taal en laaggeletterdheid overleggen en zoeken naar mogelijkheden tot samenwerking. Tot die organisaties behoren o.a. de Stichting Lezen en Schrijven, de Stichting Makkelijk Lezen, de Stichting ABC voor belangenbehartiging van laaggeletterden in Nederland en het expertisecentrum voor laaggeletterden Wablief en de vereniging voor overheidscommunicatie Kortom in Vlaanderen.

Op de tweede netwerkbijeenkomst in november 2017 is een visietekst Direct Duidelijk gelanceerd, die – naar voorbeeld van Heerlijk Helder in Vlaanderen – de basis zal vormen voor een actieplan voor de komende jaren in Nederland.

Leesbaarheidstool

In 2017 werd het project Leesbaarheidsindex voor het Nederlands (LIN) afgerond, een meerjarig onderzoeksproject naar de voorspelbaarheid van de moeilijkheidsgraad van teksten. Het project werd uitgevoerd in het kader van het onderzoeksprogramma Begrijpelijke Taal van het Nederlandse fonds voor wetenschappelijk onderzoek NWO. De Taalunie was medefinancier en maakt deel uit van een consortium dat de rechten voert, naast de Universiteit Utrecht en toetsingsexpert Cito.

Het onderzoek leverde twee software-instrumenten op: een wetenschappelijk analyseprogramma T-scan en een meer praktijkgerichte Leesbaarheidstool, die aan teksten een score toekent van eenvoudig tot moeilijk. Beide instrumenten zullen via het Instituut voor de Nederlandse Taal (INT) beschikbaar komen. De Taalunie wil de leesbaarheidstool aanbieden voor gebruik door partners binnen het Netwerk Begrijpelijke Overheid.

Kennisbank

De Taalunie heeft bemiddeld in de overdracht aan het Instituut voor de Nederlandse Taal (INT) van de Kennisbank Begrijpelijke Taal, die in het kader van het NWO-onderzoeksprogramma Begrijpelijke Taal is ontwikkeld. De bank bevat een geactualiseerd overzicht van de wetenschappelijke literatuur rond begrijpelijkheidsonderzoek.

Braille Autoriteit

Op 12 december 2017 kwamen in Brussel 19 organisaties uit Vlaanderen en Nederland bij elkaar om het convenant 'Braille Autoriteit voor de Nederlandse taal' te ondertekenen. Ze scharen zich allemaal achter één moderne braillestandaard voor het hele taalgebied. Het huidige brailleschrift in Nederland en Vlaanderen is gebaseerd op een standaard uit 1947, maar die komt

niet voldoende tegemoet aan de wensen van de moderne tijd. Tot op heden was er geen instituut dat bepaalde hoe hiermee om te gaan en werden verschillende notaties en codes gehanteerd in het brailleschrift. Met de oprichting van de Braille Autoriteit wordt nu door maar liefst 19 verschillende organisaties uit de branche voor mensen met een visuele beperking gewerkt aan eenduidige standaarden.

Sinds 1980 is gemeenschappelijk beleid voor de Nederlandse taal en letteren ondergebracht bij de Taalunie. Het is logisch dat de Braille Autoriteit, die mogelijk werd dankzij een startsubsidie van de Koninklijke Bibliotheek, ook bij de Taalunie wordt ondergebracht. Naast het vastleggen van standaarden wil de Braille Autoriteit een braillekeurmerk met bijbehorende kwaliteitsmonitor uitbrengen, kennis delen en braillegebruikers erbij betrekken. De Braille Autoriteit voert haar werkzaamheden hierbij onafhankelijk van producenten en hulpmiddelenleveranciers uit.

Suriname

In 2017 is vooral ingezet op de integratie van het Surinaams-Nederlandse perspectief in het reguliere beleid ten aanzien van taalbronnen en talige hulpmiddelen, met name taaladvies. Daarbij zijn twee aspecten aan de orde, die overigens nauw met elkaar samenhangen:

- integratie van taalbronnen uit Suriname als onderdeel van het taalmateriaal dat door het INT wordt verzameld en ontsloten als basis voor wetenschappelijk onderzoek en voor taaltechnologische toepassingen;
- sprekers van het Nederlands meer gebruik laten maken van de ondersteunende voorzieningen zoals de Woordenlijst, Taaladvies.net en de Algemene Nederlandse Spraakkunst (ANS).

Voorstellen en opties zijn met mensen en instellingen in Suriname besproken en hebben geleid tot twee beleidsnotities met een concreet plan van aanpak, een voor corpusopbouw en een voor ondersteuning bij taalgebruik.

Wat de corpusopbouw betreft wordt de aandacht gericht op het verder verzamelen van woordmateriaal

uit het Surinaams-Nederlands in het Corpus Hedendaags Nederlands, het stimuleren van wetenschappelijk onderzoek naar grammaticale verschijnselen die typisch zijn voor het Nederlands in Suriname (ook voor de Algemene Nederlandse Spraakkunst) en het aanleggen dan wel verzamelen van terminologiebestanden uit Suriname, met name op het gebied van overheid en wetgeving. Het verzamelde woordmateriaal is niet alleen van belang voor onderzoek en voor de wetenschappelijke beschrijving van het Nederlands, maar vormt ook de basis voor de periodieke aanvulling van het woordmateriaal in Woordenlijst.org, de digitale basis van het Groene Boekje.

Voor de ondersteuning van de taalgebruikers Nederlands is in het najaar bij wijze van experiment een (mobiele) taaltelefoon ingesteld. Verder is voorgesteld om een webpagina voor taalhulp te ontwikkelen die zich speciaal op Suriname richt. Die informatie moet ook goed via de mobiele telefoon raadpleegbaar zijn, omdat raadpleging via laptop of tablet voor velen in Suriname geen vanzelfsprekende optie is. Beide voorzieningen moeten nauw gaan samenwerken met de al bestaande algemene ondersteuningsinstrumenten Woordenlijst.org, de ANS en Taaladvies.net. De opties liggen nu voor bij de Surinaamse Taaladviesraad (SUTRA), voorheen de Raadscommissie Suriname van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren.

Raamovereenkomst Curaçao

De minister van Onderwijs van Curaçao, Marilyn Alcalá Wallé, en de Taalunie hebben een nieuwe raamovereenkomst gesloten voor samenwerking op het gebied van de Nederlandse taal. Met de raamovereenkomst wordt de bestaande samenwerking voortgezet, onder meer aan het Universitair Onderwijs Nederlands in Curaçao. Maar ook de taalinfrastructuur wordt met de opname van Curaçaose Nederlandstalige woorden in Woordenlijst.org en de ontwikkeling van taalhulpmiddelen verder uitgebouwd.

De overeenkomst zorgt voor een ruimere en bredere samenwerking op het gebied van de Nederlandse taal en taalbeleid. Het doel is om de inwoners van Curaçao

zo goed mogelijk gebruik te kunnen laten maken van de taal.

Verder in 2017

Er zijn in 2017 vier updates van **Woordenlijst.org** geweest. In totaal werden meer dan 6.000 woorden aan de lijst toegevoegd.

De **geactualiseerde Technische Handleiding** met de richtlijnen voor de spelling van woorden is gepubliceerd.

Het vastleggen van de schrijfwijze van buitenlandse aardrijkskundige namen wordt uitgebreid tot persoonsnamen. De werkgroep Buitenlandse Aardrijkskundige Namen (BAN) zal worden omgevormd en verruimd tot **Commissie Anderstalige Namen (CAN)**. De **Algemene Nederlandse Spraakkunst** wordt tussen 2015 en 2019 herzien. Het Instituut voor de Nederlandse Taal (INT) is toegetreden tot het consortium van uitvoerende partijen en zal de ANS uiteindelijk digitaal beschikbaar stellen.

Het project **European Language Monitor** van EFNIL hield in 2017 zijn vierde enquête. Het project houdt de toestand en het gebruik van de officiële talen in Europa bij. De Taalunie heeft de gegevens voor Nederland en Nederlandstalig België verzameld.

Een medewerker van de Taalunie is gevraagd om de coördinatie op zich te nemen van een nieuw EFNIL-project, genaamd **European Languages in the Public Space (ELIPS)**. Dat brengt voor de officiële talen van de Europese Unie aspecten in kaart als begrijpelijke overheidstaal, genderneutrale formulering, diversiteit en de beschikbaarheid van goede, bij voorkeur meertalige bestuursterminologie.

Het **vertaalwoordenboek Nederlands-Nieuwgrieks** en v.v. is gratis online raadpleegbaar bij het INT. Het papieren woordenboek was een resultaat van het werk van de CLVV, de commissie die in de periode 1993-2003 voor de ontwikkeling van vertaalwoordenboeken van en naar het Nederlands zorgde.

Op 24 november organiseerde de vereniging NL-Term, gefinancierd door de Taalunie, de **TiNT-dag** (Terminologie in het Nederlandse Taalgebied) met als thema de terminologie van veiligheid.

2 Nederlands, taalvariëteiten en andere talen

Het Nederlands komt in vele vormen en variëteiten voor en staat als taal tussen tal van andere talen. De Taalunie ontwikkelt hiervoor beleid en sluit hiermee aan op ontwikkelingen en behoeftes in de samenleving.

Staat van het Nederlands

Met het onderzoek 'de Staat van het Nederlands' is de positie van onze taal en andere talen in de huidige samenleving in Nederland, Vlaanderen en Brussel voor het eerst in kaart gebracht. De resultaten zijn in mei 2017 gepresenteerd. De belangrijkste uitkomst is dat het Nederlands in vrijwel alle domeinen springlevend is.

Welke taal gebruiken inwoners van Nederland en Vlaanderen in welke situatie? Wanneer kiezen mensen voor Nederlands, en wanneer voor Engels, Frans, Fries, Chinees, Tamazight, Turks of een andere taal? In onze internationale en multiculturele samenlevingen zijn antwoorden op deze vragen niet meer vanzelfsprekend. Daarom heeft de Taalunie in 2016 'de Staat van het Nederlands' in het leven geroepen, het eerste omvangrijke wetenschappelijke onderzoek naar de positie van het Nederlands.

Binnen dit onderzoek zijn op verschillende manieren data verzameld om te zien hoe het gesteld is met de taalkeuzes in Vlaanderen en Nederland. Vanuit het Meertens Instituut en de Universiteit Gent is met dit doel het 'StaatNed'-panel opgericht. Meer dan 8.000 mensen hebben deelgenomen aan het panel en een vragenlijst ingevuld om zo de staat van het Nederlands in kaart te brengen. De binnengekomen antwoorden zijn verwerkt en geanalyseerd.

Uit de nulmeting en het eerste onderzoeksrapport concludeert de Taalunie vooral dat het Nederlands

springlevend is. Onze taal wordt in alle maatschappelijke gebieden gebruikt en is in de meeste sociale situaties vanzelfsprekend de voertaal. Maar het kan altijd beter. Zo verdient de aanwezigheid van het Nederlands op het internet, in de muziek, aan de universiteiten en in de wetenschap extra aandacht.

Bij masteropleidingen aan universiteiten (met name in Nederland) en in wetenschappelijke publicaties (in zowel Nederland als Vlaanderen) komt het Engels niet zozeer naast als wel in de plaats van het Nederlands. Met name dat laatste aspect vraagt om maatschappelijke reflectie.

De Taalunie kan op basis van deze vaststellingen onderbouwde uitspraken doen over de positie van het Nederlands en waar nodig nieuw beleid ontwikkelen om de positie van het Nederlands verder te ondersteunen en te verstevigen. Het onderzoek zal op initiatief van de Taalunie om de twee jaar deels worden herhaald om ontwikkelingen en tendensen in het talengebruik binnen onze diverse samenlevingen te blijven signaleren.

De Staat van het Nederlands wordt bovendien op twee belangrijke punten uitgebreid. Ten eerste zal de volgende keer Suriname meegenomen worden in het onderzoek. Ten tweede zal gericht aandacht worden besteed aan het gebruik van streektaalen in diverse situaties.

In 2017 verscheen ook de *Atlas van de Nederlandse taal* bij uitgeverij Lannoo. De auteurs brengen de wonderde wereld van taal in het algemeen en de Nederlandse taal in het bijzonder op een boeiende manier in kaart. Bij een aantal thema's in de atlas zijn de resultaten van de

Staat van het Nederlands meegenomen en op de website van de atlas zijn de voornaamste resultaten uit de Staat van het Nederlands aantrekkelijk gevisualiseerd. Het grote succes van de atlas en het hoge bezoek aan de website onderstrepen de belangstelling van het grote publiek voor het Nederlands.

Engels in het hoger onderwijs

Het debat over de voertaal in het hoger onderwijs woeedde ook in 2017 volop, met name in Nederland, waar steeds meer opleidingen Engels als voertaal hanteren. Het ligt voor de hand dat de Taalunie in die discussie een rol speelt. De Taalunie adviseert de overheden over het ontwikkelen van een verantwoord talenbeleid in het hoger onderwijs. Daarvoor werken we samen met relevante partijen, waaronder de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, de Vlaamse Onderwijsraad en het Nederlands/Vlaams Platform Taalbeleid Hoger Onderwijs.

De Taalunie ziet het belang van internationalisering voor wetenschap en hoger onderwijs en stelt de rol van het Engels in die context niet ter discussie, maar pleit voor een weldoordacht talenbeleid waarin het Nederlands, naast het Engels en andere relevante talen, een significante positie behoudt.

Uit het recente onderzoek naar de Staat van het Nederlands blijkt dat de Nederlandse arbeidsmarkt overwegend en uitgesproken Nederlandstalig is. Het is daarom belangrijk dat studenten in het hoger onderwijs op deze Nederlandstalige arbeidsmarkt worden voorbereid. Om op de Nederlandstalige arbeidsmarkt te kunnen functioneren, moeten afgestudeerden over een goede taalvaardigheid beschikken en goed na kunnen denken, analyseren, schrijven en presenteren. Het ontwikkelen van deze vaardigheden doe je het best en het gemakkelijkst in je moedertaal, de taal die je het best beheerst; in Nederland en Vlaanderen is dat in de meeste gevallen nog steeds het Nederlands. Daarnaast vindt de Taalunie het belangrijk voor de samenleving dat nieuwe wetenschappelijke kennis ook voor een breed publiek in het Nederlands beschikbaar

komt. Dat iedereen, ongeacht opleiding, beroep of sociale positie, toegang kan hebben tot wat er aan wetenschappelijke kennis en inzichten is en wordt ontwikkeld.

Actualisering taalvariatiebeleid

Na de zomer van 2017 is de Taalunie een project gestart om haar taalvariatiebeleid te actualiseren. Uitgangspunt in dit actualiseringstraject is het rapport *Variatie in het Nederlands: eenheid in verscheidenheid. Taalvariatiebeleid in Taalunieverband*, opgesteld door de Werkgroep Variatiebeleid van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren in 2003.

Op basis van literatuuronderzoek, bijeenkomsten met een werkgroep van externe deskundigen (onder voorzitterschap van Reinhild Vandekerckhove), gesprekken met betrokkenen in het veld, en een veldraadpleging werken we toe naar een geactualiseerde visie over taalvariatie en een beschrijving van de implicaties van die visie voor beleid en praktijk. We streven ernaar de visietekst in de loop van 2018 klaar te hebben.

Woordenboek van de Vlaamse Dialecten gedigitaliseerd

In 2017 werd het meerjarig project 'digitalisering Woordenboek van de Vlaamse Dialecten (WVD)' afgerond. Het project werd in het voorjaar van 2013 opgestart en kon rekenen op een bijzondere financiering van het Departement Economie, Wetenschap & Innovatie van de Vlaamse overheid (€ 600.000) en van de Nederlandse Taalunie (€ 200.000). Het was gericht op de afronding van het woordenboek in digitale vorm. De resultaten worden beschikbaar gesteld via het Instituut voor de Nederlandse Taal (INT). Binnen het project is bovendien ook een publiekswebsite (www.e-wvd.be) ontwikkeld. De afronding van het WVD vormde de basis voor een succesrijke aanvraag op het Vlaamse wetenschappelijke infrastructuurfonds Hercules om dit dialectwoordenboek te integreren met de woordenboeken van de Brabantse en de Limburgse dialecten.

Zuid-Afrika

Vanuit de linguïstische verwantschap tussen het Nederlands en het Afrikaans hebben de Taalunie en de Zuid-Afrikaanse overheid samen een intentieverklaring tot nadere samenwerking in taalkundige en culturele contexten ondertekend. Zo willen de Taalunie en de Zuid-Afrikaanse overheid onder meer van elkaar leren hoe kan worden omgegaan met meertalige situaties. In 2017 heeft de Taalunie op het DRONGO talenfestival in Utrecht en bij de Buren in Brussel een workshop van de Afrikaanse Taal-KultuurVereniging over meertaligheid in het Zuid-Afrikaanse onderwijs ondersteund.

De vijfjarige samenwerking op het terrein van taal- en spraaktechnologie is in 2017 formeel afgesloten. In onderling overleg is besloten de infrastructurele samenwerking de komende tijd meer te focussen op het toegankelijk maken en beschikbaar stellen van diverse talen in het Nederlandse taalgebied en Zuid-Afrika, bijvoorbeeld met behulp van de technologie van het Taalportaal dat al voor het Nederlands, Fries en Afrikaans is ontwikkeld.

Daarnaast richt de samenwerking zich op culturele uitwisseling tussen schrijvers en muzikanten uit Nederland, Vlaanderen en Zuid-Afrika. In het voorjaar maakt de Taalunie optredens van Nederlandse en Vlaamse schrijvers mogelijk op Us Wordfees in Stellenbosch en in het najaar investeert de Taalunie afwisselend in de Week van de Afrikaanse Roman en het Festival voor het Afrikaans, waar Afrikaanse schrijvers en artiesten zich voorstellen in de Lage Landen.

Verder in 2017

Kan de Taalunie een beleidsvisie ontwikkelen rond het thema **taal en vluchtelingen**? Dat was het onderwerp van een leertraject waaraan veel Taaluniemedewerkers deelnamen. Het draaide om de vraag hoe Nederlands leren vluchtelingen kan helpen volwaardig mee te doen in de samenleving. De Taaluniemedewerkers hebben samen met leden van de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren een projectplan opgesteld. In 2018 wordt dit besproken met bevoegde ambtenaren voor inburgering en integratie en kan dit plan een vervolg krijgen.

De Taalunie is betrokken geweest bij meerdere **evenementen en projecten rond meertaligheid**: 'MEERtalig dan OOIT' van de alumni Letteren van de KU Leuven, de Taalunie Talendebatten over meertaligheid op het werk en een projectplan voor de ontsluiting van kennis over meertaligheid in het onderwijs in samenwerking met de redacties van meertalig.nl en meertaligheid.be.

Naar aanleiding van de publicatie van de eerste resultaten van het onderzoek naar **de Staat van het Nederlands** heeft het Algemeen Secretariaat met diverse vertegenwoordigers van streektaalen besproken hoe in een volgende editie gericht aandacht kan worden besteed aan het gebruik van streektaalen in diverse situaties.

De Taalunie en de Fryske Akademy hebben elkaar opgezocht voor onderzoek naar en ondersteuning van **mengvariëteiten van het Nederlands en het Fries**, zoals het Bildts. In de loop van 2018 wordt hierover een eerste verkennend rapport gepubliceerd.

Ook in 2017 heeft de Taalunie samen met de Universiteit van Utrecht een bijeenkomst met de LaRa-groep georganiseerd om de nieuwe wetenschappelijke inzichten en ontwikkelingen rond **lingua receptiva (luistertaal)** bij elkaar te brengen en initiatieven te nemen rond het ontwikkelen van methodieken voor het leren van receptieve vaardigheden.

Er is gezorgd voor **Surinaamse deelname** aan de slotdag van de Debatunie over jongeren en taalvaardigheid, en voor **Caribische en Zuid-Afrikaanse deelname** aan het Internationaal Juristencongres van de Nederlandse en Vlaamse Juristenverenigingen over begrijpelijke rechtstaal.

3 Onderwijs binnen het taalgebied

De Taalunie ondersteunt alle vormen van onderwijs Nederlands als eerste en als tweede taal binnen het taalgebied. De bijdrage van de Taalunie aan de kwaliteit van het onderwijs bestaat uit advies, opinie en signalering.

Visietekst *Iedereen taalcompetent!*

Op 25 januari 2017 werd de visietekst *Iedereen taalcompetent!* aangeboden aan het Comité van Ministers van de Taalunie. De tekst gaat in op de vraag hoe het onderwijs Nederlands eruit zou moeten zien om maximaal in te kunnen spelen op de uitdagingen die de complexe, hyperdiverse en meertalige 21ste-eeuwse samenleving aan ons stelt.

In de visietekst wordt boeiend, ambitieus en eigentijds onderwijs Nederlands voorgesteld dat aansluit bij wat leeft in de 21ste eeuw. *Iedereen taalcompetent!* pleit voor onderwijs Nederlands waarin kinderen en jongeren de talige kennis, vaardigheden en attitudes (oftewel: taalcompetentie) krijgen aangereikt die hen in staat stellen om te functioneren binnen en buiten de school, om zichzelf en de wereld te leren kennen en begrijpen, om kritisch met informatie om te gaan en om passend te communiceren. Onderwijs Nederlands dat leerlingen uitdaagt om zich in taal te verdiepen, om creatief met taal om te gaan en zich ook niet beperkt tot het vak Nederlands, maar krachtig wordt ingebed in elk vak.

De tekst is het resultaat van een opdracht van het Comité van Ministers aan het Algemeen Secretariaat om een brede beleidsvisie te ontwikkelen over de rol, inhoud en positie van taal en taalonderwijs in de 21ste eeuw en zo mee een basis te leggen voor het nieuwe curriculum Nederlands in Vlaanderen en Nederland.

Hoe nu verder

In Nederland en Vlaanderen zijn verschillende netwerken, verenigingen en organisaties actief die (a) een duidelijke visie hebben op hoe het vak Nederlands er na de curriculumvernieuwingen uit zou moeten zien, (b) expliciete verwachtingen hebben m.b.t. de vernieuwingen van het curriculum en (c) een belangrijke rol zullen hebben bij de implementatie van die vernieuwingen. Hun visies en verwachtingen raken voor een (groot) deel aan wat is beschreven in *Iedereen taalcompetent!*, maar verschillen op een aantal punten ook.

In 2017 voerde de Taalunie gesprekken met al deze partijen om te bekijken op welke punten gezamenlijk kan worden opgetrokken: in de voorbereidingen op het nieuwe curriculum, maar ook reeds met het oog op implementatie van de vernieuwingen.

De Taalunie vindt het belangrijk dat bij de curriculumvernieuwing aandacht is voor leerinhouden uit de neerlandistiek. Samen met hoogleraren taal- en letterkunde bereidde de Taalunie een inspiratiestuk voor dat exploreert en beargumenteert voor welke leerinhouden taal- en letterkunde in elke opleiding aandacht zou moeten zijn en hoe deze idealiter ingebed kunnen worden in het (nieuwe) curriculum.

De uitgangspunten van de visietekst zijn gepresenteerd op diverse bijeenkomsten en conferenties voor leraren, leraren in opleiding en onderwijsbegeleiders in Vlaanderen en Nederland. Op 19 december 2017 werd, in samenwerking met het Departement onderwijs (Vlaamse overheid), een inspiratiemiddag georganiseerd rond *Iedereen taalcompetent!* voor alle medewerkers van het Ministerie van Onderwijs, de onderwijsverstrekkers en de onderwijsinspectie.

Het taalonderwijs Nederlands onderzocht

De databank van het project Het taalonderwijs Nederlands onderzocht (HTNO) is in 2017 aangevuld met 78 nieuwe beschrijvingen van wetenschappelijk onderzoek. Daarnaast werd de databank gemoderniseerd, waardoor deze nog beter vindbaar en doorzoekbaar is geworden en een nog ruimer publiek kan aanspreken.

Het doel van het project is om de resultaten van Nederlands en Vlaams onderzoek naar (aspecten van) taalonderwijs/onderwijs Nederlands toegankelijk te maken voor een breed publiek van onderwijsprofessionals. Bovendien is de databank een belangrijk instrument voor de Taalunie in voorbereiding op de onderwijsadviezen die ze uitbrengt.

Netwerk Nederlands als vreemde taal

De zes eilanden Curaçao, Bonaire, Aruba, Sint-Maarten, Sint-Eustatius en Saba hebben het Netwerk Nederlands als Vreemde Taal opgericht. Met inhoudelijke steun van de Taalunie en een financiële bijdrage van het Nederlandse Ministerie van OCW gaan ze samenwerken aan het onderwijs Nederlands als vreemde taal (NVT).

Het Nederlands is een van de officiële talen op de eilanden en wordt gebruikt in onder meer het bestuur, onderwijs en de rechtspraak. Maar voor de meeste inwoners van de eilanden is het Nederlands een vreemde taal. Daarom wordt er een overgang gemaakt van moedertaalonderwijs naar onderwijs Nederlands als vreemde taal. Dat vraagt om een andere aanpak en stelt bijzondere eisen aan de manier waarop de taal wordt onderwezen. Zo zullen er nieuw materiaal en toetsingsinstrumenten worden ontwikkeld en is er aandacht voor de opleiding van leraren.

Verder in 2017

De **voertaal in het hoger onderwijs** blijft een actueel maatschappelijk onderwerp; zie ook hoofdstuk 2. De Taalunie gaf onder meer een reactie op het rapport van de KNAW hierover, ondersteunt het opzetten van kennismanagement rond goede praktijkvoorbeelden op het gebied van taalvaardigheid en faciliteert een internationaal onderzoeksprogramma naar het talenbeleid in het hoger onderwijs in diverse landen.

4 Onderwijs buiten het taalgebied

De Taalunie stimuleert, ondersteunt en bevordert voor het onderwijs Nederlands wereldwijd kwaliteitsvol onderwijs in en van het Nederlands voor alle onderwijsvormen en op alle niveaus. Dat gebeurt met advisering, inhoudelijke en financiële ondersteuning.

Nederlands als buurtaal

In de regio's die aan ons Europese taalgebied grenzen, leren honderdduizenden kinderen Nederlands. Dat onderwijs Nederlands als buurtaal is in maart 2017 versterkt met de ondertekening van een protocol van overeenstemming tussen de Taalunie en de grensregio's Hauts-de-France, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap in België, Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen.

In het protocol zijn voor de komende vijf jaar de vier belangrijkste aandachtspunten voor gezamenlijke acties, ambities en activiteiten ten behoeve van duurzaam en kwaliteitsvol onderwijs in de buurtaal Nederlands vastgelegd. Het doel is om lesgevers, directies en beleidsmakers nog beter te kunnen ondersteunen en faciliteren.

Het gaat om:

- de ontwikkeling van een doorlopende leerlijn Nederlands voor duurzaam onderwijs;
- deskundigheidsbevordering en ondersteuning voor lesgevers Nederlands als vreemde taal/buurtaal (NVT/NBT) met behulp van een doorlopend aanbod bij- en nascholingen;
- verbeteren van de aansluiting van het onderwijs Nederlands op de arbeidsmarkt en het vervolgonderwijs;
- grensoverschrijdende samenwerking en uitwisseling door o.a. het opzetten van een digitaal platform.

Met de vastlegging van deze aandachtspunten kan de Taalunie beter inspelen op de behoeften van de buurregio's. Hierdoor is het mogelijk om gerichter programma's te laten ontwikkelen waarmee de verschillende regio's eventueel gemeenschappelijk aan de slag kunnen.

Meer samenwerking met Caribisch gebied

Het Algemeen Secretariaat heeft een werkbezoek gebracht aan het Caribisch gebied, waar Nederlands een officiële taal is, maar voor veel inwoners geen moedertaal. Het bezoek heeft tot meer samenwerking op diverse terreinen geleid; zie ook hoofdstuk 1 en 3.

CARAN-conferentie

Parallel aan het werkbezoek vond ook de tweejaarlijkse CARAN-conferentie plaats. CARAN is het docentenplatform van neerlandici in het Caribisch gebied. Tot het platform behoren afdelingen Nederlands uit Suriname, Aruba en Curaçao. Voor deze bijeenkomst waren ook docenten uit Argentinië en Brazilië uitgenodigd, en uit Frans-Guyana en Guyana.

Het doel van deze conferentie was dan ook het verder ontwikkelen en versterken van bestaande en nieuwe methodes voor taalverwerving, voor taal(kunde)- en literatuuronderwijs.

Vernieuwde docentencursussen van start

In de zomer van 2017 zijn voor het eerst de vernieuwde Taalunie Docentencursussen NVT gegeven. Tientallen docenten van over de hele wereld namen deel aan de cursussen, die in Amsterdam en Leuven werden gegeven. Voor het eerst was er specifiek aandacht voor de band tussen onderzoek en de onderwijspraktijk. De drie nieuwe cursussen ‘onderzoek en didactiek’, ‘seminarium didactiek, taal en cultuur’ en de ‘verdiepingscursus didactiek, taal en cultuur’ zijn mede gebaseerd op een enquête naar de behoefte van potentiële deelnemers.

De cursussen worden georganiseerd en inhoudelijk samengesteld door cursusleiders verbonden aan de Universiteit van Utrecht (de afdeling Nederlands en het Expertisecentrum Literair Vertalen), de Universiteit van Amsterdam (Instituut voor Nederlands Taalonderwijs en Taaladvies) en de KU Leuven (Centrum voor Taal en Onderwijs).

Verder in 2017

120 studenten uit 27 landen namen van 30 juli tot 12 augustus in Gent deel aan **de Taalunie Zomercursus Nederlands — taal, cultuur en beroep**. Een gerichte, intensieve en verdiepende cursus die een belangrijke aanvulling biedt op de studie Nederlands in het thuisland.

Na de inhoudelijke vernieuwing in 2015-2017 van het **Certificaat Nederlands als Vreemde Taal** is gewerkt aan de organisatorische vernieuwing. De veranderingen worden in 2018-2019 doorgevoerd.

In samenwerking met bibliotheek en informatiecentrum Muntpunt in Brussel stelt de Taalunie een **collectie professioneel lesmateriaal en vakliteratuur** beschikbaar aan docenten Nederlands als vreemde of tweede taal. Zij zijn sinds 2017 welkom voor consulten bij Muntpunt. Het startsein hiervan was tevens een officieel lanceermoment van de samenwerking rond het Nederlands tussen Muntpunt, Huis van het Nederlands Brussel en de Taalunie.

5 Taal en cultuur

De Taalunie bevordert culturele samenwerking tussen Nederland en Vlaanderen en de rest van de wereld. Ze faciliteert de digitalisering van Nederlandstalige literatuur en stimuleert een internationaal vertaalbeleid en de uitwisseling van internationale vertaalexpertise. Hiermee wordt het gebruik van het Nederlands in Europa en de rest van de wereld versterkt.

Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking

In 2017 heeft de 'Reflectie-oefening Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking' plaatsgevonden, waarin zes partijen – Vlaams-Nederlands Huis deBuren, Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond, Tijdschrift Ons Erfdeel, Vlaams Fonds voor de Letteren, Nederlands Letterenfonds, de Taalunie – op verzoek van de overheden met elkaar hebben overlegd over nadere definiëring van hun rollen en nadere samenwerking. Voor de Taalunie zijn hier twee concrete resultaten uit voortgekomen.

Ten eerste hebben de partijen afgesproken meer samen te werken en een aantal keer per jaar te overleggen. Met deBuren bijvoorbeeld zijn gesprekken gaande over de Week van het Nederlands en beleid voor Nederlandstalige muziek. De Brakke Grond zal meer optreden als podium van Taalunie-activiteiten, zoals in 2017 de uitreiking van de Toneelschrijfprijs.

Ten tweede wordt in 2018 een samenwerkings-overeenkomst gesloten met de beide letterenfonds, aangevuld met het Fonds Podiumkunsten, over de uitvoering van beleid van de Taalunie op het gebied van promotie en grensverkeer binnen het taalgebied. De letterenfonds zullen in de komende jaren de uitvoering op zich nemen van de Taalunie

Toneelschrijfprijs, de Prijs der Nederlandse Letteren en de stimulering van literair grensverkeer tussen Nederland en Vlaanderen (en Suriname en de Caribische eilanden in voorkomende gevallen).

Geschiedenis van de Nederlandse literatuur compleet

Op 17 januari 2017 presenteerde de Taalunie samen met de Stichting Literatuurgeschiedenis en uitgeverij Prometheus *Ongeziene blikken*, het laatste deel van de reeks *Geschiedenis van de Nederlandse literatuur*. In dit deel kijken de beide hoofdredacteuren, Anne Marie Musschoot en Arie Jan Gelderblom, terug op de geschiedenis van het project.

Geschiedenis van de Nederlandse Literatuur is een breed en overkoepelend overzicht van de geschiedenis van de Nederlandstalige literatuur in acht delen. Elf vooraanstaande Nederlandse en Vlaamse auteurs hebben aan deze reeks gewerkt. De verschillende delen beschrijven de literatuur uit Nederland en Vlaanderen van de middeleeuwen tot 2005. Precies twintig jaar nadat het besluit tot deze nieuwe literatuurgeschiedenis werd genomen, is de voltooiing van deze monumentale reeks gevierd in de Kloosterkerk in Den Haag.

Nieuw meerjarenbeleidsplan DBNL

In december 2017 is het Beleidsplan 2018-2020 voor de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (DBNL) goedgekeurd door het Comité van Ministers van de Taalunie. Het streven is dat in 2020 in Nederland, Vlaanderen en daarbuiten optimaal gebruikgemaakt wordt van de DBNL-collectie, in verschillende vormen en via verschillende kanalen. Het beleid bevat de volgende vier krachtlijnen: 1) terug tot de kern; 2)

groter bereik; 3) meer Vlaanderen in de DBNL, meer DBNL in Vlaanderen; 4) samenwerking en uitwisseling. Onder het eerste punt, de kern van de DBNL, wordt verstaan: de unieke collectie van in zeer hoge kwaliteit gedigitaliseerde teksten met de bijbehorende (meta)data. Bij nieuwe aanvullingen ligt de focus op de Nederlandstalige literaire canon.

De DBNL is een digitale collectie van teksten die behoren tot de Nederlandse letterkunde, taalkunde en cultuurgeschiedenis van de vroegste tijd tot heden. De collectie representeert het hele Nederlandse taalgebied en komt tot stand door een samenwerking tussen de Taalunie, de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag.

Verder in 2017

Op 6 december 2017 reikte algemeen secretaris Hans Bennis in Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond de **Taalunie Toneelschrijfprijs 2017** uit aan Ilja Leonard Pfeijffer. De schrijver kreeg de prijs voor zijn toneeltekst *De advocaat*, die hij schreef voor Toneelgroep Maastricht. Met de prijs wil de Taalunie de Nederlandstalige toneelschrijfkunst en de opvoering van Nederlandstalig toneelwerk stimuleren. Voor de uitreiking werkte de Taalunie samen met de Brakke Grond.

Eind 2017 presenteerde het **Expertisecentrum Literair Vertalen** (ELV) zijn nieuwe website. Niet alleen een verbeterde vormgeving en navigatie maar ook nieuwe onderdelen als een uitgebreide kennisbank, met beroepsmatige informatie en vertaalwetenschappelijke zaken en een digitale leeromgeving met vertaalateliers, zelfstudiemodules en een community voor vertalers. Het ELV is een partnerschap van de Taalunie, de KU Leuven en de Universiteit Utrecht, in samenwerking met het Nederlands Letterenfonds en het Vlaams Fonds voor de Letteren. Het werd ingesteld in 2001 door de Taalunie, toen nog onder de naam Steunpunt Literair Vertalen.

In 2017 was de eerste bijeenkomst van het een jaar eerder opgerichte **Europese PETRA-E-netwerk** voor het opleiden van literair vertalers.

Daarnaast is **de European School of Literary Translation** opgericht, met de Taalunie als voortrekker. In september heeft een eerste internationale zomercursus voor beginnende opleiders van literair vertalers plaatsgevonden in Rome.

6 Organisatie

6.1 Organen van de Taalunie

De Taalunie bestaat uit vier onderdelen: het uitvoerende Algemeen Secretariaat, en de drie organen die besluiten nemen (het Comité van Ministers), toezicht houden (de Interparlementaire Commissie) en advies verlenen (de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren). Een overzicht van de leden van die drie organen in 2017 is te vinden in bijlage 1.

6.1.1 Comité van Ministers

Het Comité van Ministers kwam in juni en december 2017 bijeen. Het nam kennis van de plannen van de nieuwe algemeen secretaris, *De inhoud centraal*, en formuleerde een beleidsreactie op de visietekst *Iedereen taalcompetent!* Het stemde in met de tekst van de geactualiseerde *Technische Handleiding* voor de specialistische beschrijving van de regels en voorschriften voor de Nederlandse spelling.

Verder stelde het de jaarrekening over 2016 en de begroting voor 2018 vast en keurde het diverse benoemingen goed, waaronder voor de Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren en de jury voor de Prijs der Nederlandse Letteren. Alle besluiten van het Comité van Ministers zijn te vinden op de website van de Taalunie.

6.1.2 Interparlementaire Commissie

De Interparlementaire Commissie (IPC), die de werking van de Taalunie en de beleidsbeslissingen van het Comité van Ministers controleert, kwam in juni en december 2017 bijeen. De commissie nam kennis van de plannen van de algemeen secretaris en van het rapport van de Internationale Vereniging voor Neerlandistiek over de neerlandistiek in de wereld. Op 4 december organiseerde de IPC een goed bijgewoonde

publieke hoorzitting over het talenbeleid in het hoger onderwijs.

6.1.3 Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren

De Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren (RNTL) adviseert het Comité van Ministers over belangrijke inhoudelijke onderwerpen en de hoofdlijnen van het Taaluniebeleid. De Raad vergaderde in 2017 vier keer. De samenstelling van de RNTL werd in 2017 grondig gewijzigd. 8 van de 12 leden begonnen het afgelopen jaar aan hun opdracht, en ook de voorzitter en de ondervoorzitter zijn nieuw. In zijn nieuwe samenstelling vertegenwoordigt de Raad verschillende maatschappelijke domeinen waarin het Nederlands een belangrijke rol speelt: onderwijs, wetenschap, cultuur, media, welzijn en zorg, integratie en participatie, economie en innovatie, en de internationale positie van het Nederlands en de neerlandistiek.

Een belangrijk onderwerp in 2017 was talenbeleid in het hoger onderwijs. De Raad is onder meer betrokken geweest bij een bijeenkomst van universiteitsbestuurders over dat thema. Zie over dit onderwerp hoofdstuk 2. Verder heeft de RNTL op het vlak van cultuur een briefadvies uitgebracht over een terreinverkenning rond versterking van de Vlaams-Nederlandse culturele samenwerking; zie hoofdstuk 5.

De Raadscommissie Suriname werd omgedoopt tot SUTRA, Surinaamse TaaladviesRaad. SUTRA bracht in juni 2017 een advies uit over culturele samenwerking en bereidt een advies voor over taalinfrastructuur.

6.2 Communicatie

Beleidsstrategieën zijn vaak succesvoller als de buitenwereld op allerlei manieren mee kan denken met en invloed kan uitoefenen op het te ontwikkelen beleid. Daarom is ervoor gekozen om niet langer uitsluitend over het beleidstraject te communiceren, maar communicatie deel uit te laten maken van het traject. Zo kan de organisatie het veld en overheden beter aangesloten houden en verbinden, én op de best mogelijke manier draagvlak krijgen om zo tot resultaat te komen.

Op corporate niveau kiest de Taalunie voor de boodschap 'Samen sterker'. Via diverse commissies, werkgroepen en platforms staat de Taalunie in contact met specialisten en middenveldpartijen. In de communicatie ligt de nadruk op die verbindende functie en wat die het Nederlands kan opleveren. De voorbereiding voor een corporate brochure met die boodschap is in 2017 gestart.

Nieuwe insteek informatievoorziening

De digitale nieuwsbrief Taalunie:Bericht toont aan een breed publiek de variatie van het Nederlands. In 2017 is, in het verlengde van 'De inhoud centraal', gekozen voor een nieuwe, meer inhoudelijke insteek; de 30.000 abonnees krijgen nieuws over onder meer maatschappelijke debatten, politieke ontwikkelingen, onderzoeken en publicaties van de Taalunie en haar partners.

Websites

In 2017 waren de website met taaladviezen (Taaladvies.net) en de website om de spelling van woorden op te zoeken (Woordenlijst.org) de meest bezochte websites. Taaladvies.net werd bijna 11 miljoen keer geraadpleegd, iets minder dan in 2016; de woordenlijst 6 miljoen keer, meer dan in het voorgaande jaar. Woordenlijst.org werd bovendien opnieuw genomineerd voor de Nederlandse onderscheiding 'Website van het jaar' in de categorie Educatie en Opleiding. De jongerenwebsite Taalhelden.org trok ruim drie keer zoveel bezoekers als een jaar eerder. Dat was te danken aan taaladviezen op maat voor jongeren, zoals 'Is het gebeurd of gebeurt?'

Het grote aantal aparte websites van de Taalunie wordt op termijn sterk teruggebracht. In 2019 moet er één website komen die de meeste huidige sites vervangt en ook de twee portalen Taalunie.org en Taalunieversum.org integreert. De voorbereidingen voor die nieuwe website zijn in 2017 begonnen.

Week van het Nederlands

Hans Bennis opende op 7 oktober het congres van het Genootschap Onze Taal en kondigde daarin de start van de Week van het Nederlands aan. De Week van het Nederlands geniet als merk steeds meer bekendheid, maar het aantal Nederlandse deelnemers (partners) nam af. De Week van het Nederlands leeft meer in Vlaanderen dan in Nederland en leeft niet in Suriname. Dat is af te lezen aan het aantal betrokken organisaties en het type activiteiten tijdens de Week van het Nederlands. De vraag is of de Week van het Nederlands nog een activiteit is die bij de Taalunie als beleidsorganisatie past. In 2017 is alvast nagedacht over een mogelijke overdracht aan een andere partij.

Verder in 2017

De **Taalunie Talendebatten** hebben diverse opvattingen over (omgaan met) meertaligheid op de werkvloer naar boven gebracht. Samenwerking met partners en campagnes om de zichtbaarheid van het debat te vergroten, zorgden voor een ruime en actieve deelname.

De geïllustreerde publicatie *Tal van talen* is in december als relatiegeschenk verspreid. Dit bijzondere boekje licht de meertaligheid van het Nederlandse taalgebied uit, als aanvulling op de Staat van het Nederlands.

6.3 Bedrijfsvoering

Het Algemeen Secretariaat is het uitvoerende orgaan van de Taalunie. In de loop van 2017 is de interne organisatie van het Algemeen Secretariaat herzien. De drie inhoudelijke afdelingen Taalbeleid, Taalinstructuur en Taalgebruik bestaan niet meer; de Taalunie werkt nu toe naar een verdeling van het werk in aandachtsgebieden – 'De inhoud centraal', dus, zoals aan het begin van dit jaarverslag is beschreven.

Na het vertrek van de vorige algemeen secretaris en een aantal maanden interne waarneming is Hans Bennis per 1 februari benoemd in de functie van algemeen secretaris. Hij heeft bij zijn aantreden ook de organisatiestructuur en organisatiecultuur verkend en daarin een aantal veranderwensen tot uiting gebracht. De inhoudelijke afdelingen zijn afgeschaft; er wordt nu gewerkt rond aandachtsgebieden. Verder zijn meerdere trajecten in gang gezet, waarbij in het bijzonder aandacht is gegeven aan het welbevinden van de medewerkers, de effectiviteit van de organisatie, de continuïteit van werkprocessen en projectsturing en business-/financial controlling.

Vorbereitung AVG

Vanaf 25 mei 2018 is in de Europese Unie nieuwe privacywetgeving van kracht: de GDPR, in Nederland en België de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) genoemd. Organisaties die persoonsgegevens verwerken krijgen dan meer verplichtingen. De nadruk ligt – meer dan nu – op de verantwoordelijkheid van organisaties om te kunnen aantonen dat zij zich aan de wet houden. Dat vraagt om een goede voorbereiding. Ook bij de Taalunie is de aftrap in 2017 gemaakt om straks klaar te zijn voor de AVG.

6.3.1 Personeelsbeleid

De reorganisatie van het algemeen secretariaat die in 2015 haar beslag kreeg en doorwerking had in 2016, is met de afloop van de herplaatsingstermijn van 24 maanden per 1 maart 2017, in het laatste kwartaal voltooid. Juridische procedures rond de afwikkeling van overeenkomsten met medewerkers die de Taalunie vanwege de reorganisatie hebben verlaten, zijn afgerond.

Ontwikkeling medewerkers

In 2017 werkte het Algemeen Secretariaat verder aan de ontwikkeling van de competenties die passen bij een professionele organisatie. In de bedrijfsvoering is geïnvesteerd in kennis en expertise op hr-ondersteuning en *lean and mean*-ondersteuning binnen het secretariaat. Voor de inhoudelijke medewerkers bestond de competentieontwikkeling uit een leertraject met als thema taal en vluchtelingen. De vraag in deze

testcase was: hoe maak je nu het best beleid rondom zo'n thema? Zie ook hoofdstuk 2. Samen met de personeelsvertegenwoordiging is er gewerkt aan het opzetten van een opleidings- en loopbaanbeleid, en het opleidingsbudget is beter zichtbaar gemaakt in de begroting.

Arbeidsvoorwaarden

Net als in 2016 werd een aantal (arbeidsvoorwaardelijke) regelingen geïnitieerd of in lijn gebracht met nieuwe wettelijke kaders. De Taalunie volgt met belangstelling de ontwikkelingen op het gebied van de Nederlandse Wet normalisering rechtspositie ambtenaren (Wnra). Dat heeft te maken met de rechtspositie van de Taalunie en haar medewerkers: materieel vallen ze onder het ARAR (Algemeen Rijksambtenarenreglement), terwijl de rechtspositieregeling formeel het Nederlands Burgerlijk Wetboek reeds volgt. Deze hybride situatie zal ook in de nieuwe Ambtenarenwet haar beslag krijgen. Daarnaast bestaat de wens om transparanter te zijn over de arbeidsvoorwaarden van de medewerkers met een overeenkomst naar Nederlands en naar Belgisch recht.

Conform de afspraak binnen de cao Rijksoverheid is per 1 januari 2017 voor het personeel met een Nederlandse arbeidsovereenkomst een loonsverhoging doorgevoerd van 1,4%. Ook het Paritair Comité 329, geldig voor de medewerkers met een Belgische arbeidsovereenkomst, kende een cao-loonsverhoging van 1,2% per juli 2017.

Ziekteverzuim

Het Algemeen Secretariaat had in 2016 te maken met een aantal langdurig zieken. Voor deze medewerkers is in samenspraak met de arbodienst gepaste begeleiding ingezet, en in 2017 zijn deze medewerkers weer gereïntegreerd in de eigen functie.

Personeel in cijfers

Per 31 december 2017 werkten er in totaal 36 medewerkers bij het Algemeen Secretariaat van de Taalunie (31,85 vte). Er was 1 formatieplaats communicatie niet opgevuld. In lijn met de gewenste organisatorische veranderingen is in de loop van het

jaar een controller aangeworven en kwam er een vacature voor programmamanager a.i. Nieuw zijn ook een beleidsmedewerker voor taalvariatie en een tijdelijke projectondersteuner. Eén medewerker was van januari tot september met onbetaald verlof en één medewerker werd van januari t/m december voor 0,2 fte elders gedetacheerd.

Van deze 36 zijn 2 personen bij de Taalunie gedetacheerd, 2 externen ingehuurd en 1 persoon extern gedetacheerd. Er waren 21 vrouwen en 15 mannen, 9 hadden de Belgische nationaliteit en 27 de Nederlandse. De leeftijdsopbouw van de medewerkers is als volgt:

leeftijdscategorie	aantal
jonger dan 30 jaar	1
30 t/m 39 jaar	7
40 t/m 49 jaar	19
50 t/m 59 jaar	3
60 jaar en ouder	6

6.3.2 ICT en bedrijfsprocessen

Optimalisatie

In 2016 is gestart met de planvorming voor een ICT-verbeterprogramma. Het uiteindelijke doel is een uitgebalanceerde ICT-besturing en -organisatie die leidt tot minder complexe en meer efficiënte ICT met voorspelbaar resultaat en tegen aanvaardbare kosten. Dit draagt bij aan de professionaliteit van de organisatie, de kwaliteit van onze dienstverlening en de medewerkerstevredenheid. Een aantal quick wins zijn in 2016 opgepakt en in 2017 verder uitgebreid. Die relatief eenvoudige maatregelen zijn specifiek gericht op betere ICT-ondersteuning voor de medewerkers. Het gaat bijvoorbeeld om de snelheid en capaciteit van de desktopcomputers en het oplossen van problemen met een aantal softwareprogramma's.

Strategisch ICT-beheersplan

Voor het jaar 2018 staat de ontwikkeling van een strategisch ICT-beheersplan op het programma. De basis daarvoor is in 2017 gelegd. De Taalunie stapt af

van complexe maatwerkoplossingen en werkt toe naar een standaardomgeving. Daarvoor worden bedrijfsprocessen aangepast. Het doel is om die processen beheersbaar te maken op alle belangrijke vlakken: technisch, functioneel en financieel.

Communicatieplatform

In 2017 is begonnen met de voorbereidingen voor de komst van een sociaal communicatieplatform (PLEK), dat bedoeld is om kennis en materialen met elkaar te delen. Dat betreft zowel de medewerkers onderling – in feite de functionaliteit van intranet – als externen die met de Taalunie samenwerken. Zij krijgen voor relevante projecten ook toegang tot dit communicatieplatform.

PLEK zal het huidige statische en sterk verouderde intranet, de hr-update via e-mail en de interne nieuwsbrief op den duur vervangen. Dit nieuwe communicatieplatform past goed bij de projectmatig werkende, op inhoud en samenwerking gerichte organisatie die de Taalunie nu is. Het stelt mensen bovendien in staat om van elkaars werk te leren. Ook is PLEK op termijn de tool voor de organisatie van het documentmanagement. In 2018 wordt het in werking gesteld.

6.3.3 Financiën

RJ 640

In de Regeling Financieel Beheer van de Nederlandse Taalunie d.d. 5 december 2016 (verder genoemd RFB) zijn de regelingen over financieel beheer opgenomen. De RFB geeft slechts summier voorschriften voor de inrichting en waarderingsgrondslagen van de jaarrekening, zodat met ingang van de jaarrekening 2016 voor de niet in de regeling genoemde aspecten aansluiting is gezocht bij de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving 640 (RJ 640) die gelden voor organisaties zonder winststreven.

Wet normering topinkomens

De per 2016 aangescherpte Nederlandse Wet normering topinkomens (WNT2) stelt grenzen aan de inkomens van bestuurders en toezichthouders in de publieke sector. In dat kader rapporteert de Taalunie in haar jaarrekening over de bezoldiging van de algemeen secretaris. De bezoldiging valt in 2017 binnen de WNT2-norm van € 179.000. Onder de medewerkers van de Taalunie hebben 2 medewerkers in 2017 uitdiensttredingsvergoedingen ontvangen die op grond van de regels in de WNT2 in de jaarrekening dienen te worden vermeld.

Controller

Naar aanleiding van de wens om betere controle te hebben over de bestede middelen en de verantwoording van de apparaatskosten is in 2017 een controller geworven. De controller is verantwoordelijk voor het ontwikkelen, verbeteren en onderhouden van de (financiële) besluitvormingsinstrumenten en de inrichting van een gedegen (project)administratie. De controller zal verder bijdragen aan financiële discipline in de hele organisatie.

Baten/inkomsten

De Taalunie financiert haar activiteiten met overwegend publieke middelen. De verhouding van de verdeling van de baten is 2/3 subsidie van de Nederlandse overheid, het ministerie van OCW, en 1/3 Vlaamse overheid, het Departement Cultuur. Daarbovenop komen eigen inkomsten, waaronder royalty's.

De totale baten zijn € 10.213.271, waarvan € 6.752.918 van de Nederlandse overheid, € 3.367.828 van de Vlaamse overheid en € 92.525 eigen inkomsten. Realisatie is € 351.176 voor resultaatbestemming.

Lasten/uitgaven

Om duidelijker te maken waaraan de Taalunie haar middelen besteedt, zijn er sinds 2015 stappen gezet om de financiële processen transparanter en efficiënter te maken.

De uitgaven van de afdeling Bedrijfsvoering namen in 2017 toe, doordat een aantal apparaatskosten nu bij deze afdeling is ondergebracht (bijvoorbeeld opleiding en werving en selectie) en doordat er extra uitgaven waren voor opleidingen, de vacatievergoedingen voor de leden van de geschillencommissies, onkostenvergoedingen en externe ondersteuning van deze commissies.

6.3.4 Juridische aangelegenheden

Op het gebied van contractenrecht is de nodige standaardisering doorgevoerd. Verder is er een startbijeenkomst gehouden voor de voorbereiding van de invoering van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) (zie ook onder 6.3 algemeen). Ook is verkennend overleg gevoerd over algemene inkoopvoorwaarden en subsidievoorwaarden.

6.3.5 Geschillenbeslechting

Voor het eerst sinds 2014 is de Geschillenbeslechtingscommissie van de Nederlandse Taalunie weer bij elkaar gekomen. Er is een geschil beslecht tussen een voormalige samenwerkingspartner en de Taalunie.

Daarnaast heeft de Raadgevende commissie van de Taalunie zich een aantal keren over een geschil in de arbeidsrechtelijke sfeer gebogen. In al deze zaken, waarvan één zaak een gevoegde behandeling betrof van twee zaken, is in 2017 een beslissing bereikt. Bij de arbitragecommissie zijn in 2017 geen zaken aanhangig gemaakt.

7 Taalunie in cijfers

B2. Balans per 31 december 2017

ACTIVA	<u>31.12.2017</u>	<u>31.12.2016</u>
Materiële vaste activa	35.153	54.499
Vorderingen	332.799	399.793
Betaalde voorschotten	2.675	2.675
Vooruitbetaalde bedragen	72.251	19.680
Liquide middelen	3.295.010	3.939.540
<hr/>		
<u>TOTAAL ACTIVA</u>	<u>3.737.888</u>	<u>4.416.187</u>
<hr/>		

PASSIVA**31.12.2017****31.12.2016****Eigen vermogen**

Reserve Extra bijdragen

97.801

90.587

Bestemmingsreserves

1.182.431

980.068

Bestemmingsfondsen

393.982

483.415

Algemene reserve

235.575

4.544

1.909.789**1.558.614****Vorzieningen**

229.021

391.320

Verplichtingen

1.411.752

1.784.504

Te betalen bedragen

187.326

664.920

Vooruit ontvangen bedragen

0

16.829

TOTAAL PASSIVA**3.737.888****4.416.187**

	2017	Herziene begroting 2017	2016
BATEN			
Financiële bijdragen verdragsluitende partijen	10.120.746	10.120.745	10.047.824
Royalty's	33.838	60.000	36.221
Overige inkomsten	58.687	40.000	95.862
<u>Totale baten</u>	<u>10.213.271</u>	<u>10.220.745</u>	<u>10.179.907</u>
LASTEN			
Personeelskosten			
Salarissen en sociale lasten Beleid	1.533.217		1.531.961
Salarissen en sociale lasten Ondersteuning	845.265		831.524
Overige personeelskosten	82.833		83.685
	<u>2.461.315</u>	<u>2.455.079</u>	<u>2.447.170</u>
Materiële kosten	<u>306.433</u>	<u>321.000</u>	<u>333.807</u>
Afdelingen			
Beleid	6.296.537	6.373.773	6.227.651
Ondersteuning	196.613	303.710	258.229
	<u>6.493.150</u>	<u>6.677.483</u>	<u>6.485.880</u>
Extra uitgaven	<u>601.197</u>	<u>618.503</u>	<u>590.504</u>
<u>Totale Lasten</u>	<u>9.862.095</u>	<u>10.072.065</u>	<u>9.857.361</u>
<hr/>			
RESULTAAT BOEKJAAR	351.176	148.680	322.546
<hr/>			

Bijlage 1 Samenstelling van de organen van de Taalunie in 2017

Comité van Ministers

- Ingrid van Engelshoven, Nederlands minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (voorzitter)
- Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs
- Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel
- Arie Slob, Nederlands minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media
- Robert Peneux, Surinaams minister van Onderwijs, Wetenschappen en Cultuur (waarnemend lid)

Interparlementaire Commissie

Vlaamse delegatie

- Wilfried Vandaele (N-VA), voorzitter
- Lionel Bajart (Open Vld)
- Bart Caron (Groen)
- Cathy Coudyser (N-VA)
- Jo De Ro (Open Vld)
- Yamila Idrissi (sp.a)
- Ward Kennes (CD&V)
- Kathleen Krekels (N-VA)
- Katia Segers (sp.a)
- Manuela Van Werde (N-VA)
- Johan Verstreken (CD&V)

Nederlandse delegatie

- Martin Bosma (PVV), vicevoorzitter
- Sophie van Bijsterveld (CDA)
- Lenny Geluk-Poortvliet (CDA)
- Arda Gerkens (SP)
- Helmi Huijbregts-Schiedon (VVD)
- Kirsten van den Hul (PvdA)
- Antoinette Laan-Geselschap (VVD)
- Paul van Meenen (D66)
- Zihni Özdil (GroenLinks)
- Judith Tielen (VVD)
- Vacature

Raad voor de Nederlandse Taal en Letteren

- Annette Roeters, voorzitter
- Bart Vandesompele, vicevoorzitter
- Khalid Boutachekourt
- Marc Cosyns
- An De Moor
- Ralf Grüttemeier
- Hilde Hacquebord
- Els Keytsman
- Inger Leemans
- Lenny van Oeveren
- Massimiliano Spotti
- Kris Van den Branden

Surinaamse TaaladviesRaad

- Lila Gobardhan-Rambocus, voorzitter
- Iwan Brave
- Alida Neslo

Bijlage 2 Publicaties en lezingen van medewerkers

Presentaties en lezingen

- 10-11 januari, stuurgroepvergadering
Niedersachsen, Hannover, Duitsland: presentatie over werking Taalunie en mogelijke gezamenlijke projecten in 2018 (Hellmuth Van Berlo)
- 14 februari, Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft, Eupen: presentatie Taalunie (Hellmuth Van Berlo)
- 24 februari, symposium 'Goede redenen voor foute taal', Leiden: deelname aan panelgesprek (Kevin De Coninck)
- 20 maart, ondertekening Protocol van Overeenstemming, Maastricht: toespraak (Hans Bennis)
- 23 maart, KU Leuven, campus Antwerpen: gastcollege over interculturele communicatie (Kevin De Coninck)
- april, Netzwerktreffen dt./niederl. Austausch in den Grenzregionen, Enschede en Gronau, Duitsland: presentatie (Hellmuth Van Berlo)
- 10-11 mei, deBuren, Brussel, en Taalunie, Den Haag: persconferenties over de *Atlas van de Nederlandse taal* en de Staat van het Nederlands (Kevin De Coninck)
- 18 mei, Universitaire Club UvA, Amsterdam: lezing 'Oorlog en terpentijn' (Hans Bennis)
- 19 mei, CARE, Maastricht: lezing 'Publish or perish? Evaluating research output in the future' (Hans Bennis)
- 23 mei, congres Politics of Multilingualism, UvA, Amsterdam: panellid bij debat over meertaligheid in het onderwijs (Hans Bennis)
- 24 mei, Comeniuscongres, Wrocław, Polen: 'Feiten en cijfers over het Nederlands' (Hans Bennis)
- 25-26 mei, vertaalconferentie Aristoteles Universiteit, Thessaloniki, Griekenland: presentatie PETRA-E Framework en Netwerk (Karljin Waterman)
- 21 juni, Bezirksregierung Köln, Duitsland: presentatie mogelijke projecten/activiteiten in het kader van de deutsch-niederl. Ausschuss für den Pädagogischen Austausch (Hellmuth Van Berlo)
- 28 juni, SAVN-congres, Parys, Zuid-Afrika: 'De Taalunie en de neerlandistiek in Zuid-Afrika' (Hans Bennis en Jo Sterckx)
- 29 juni, 7e LaRa-bijeenkomst over de ontwikkelingen rond luistertaal in het kader van het meertaligheidsbeleid van de Taalunie (Mieke Smits)
- 28 juli, zomerschool docenten, Brussel: 'De Taalunie en de internationale neerlandistiek' (Hans Bennis)
- 11 augustus, zomerschool studenten, Gent: 'De Taalunie en de internationale neerlandistiek' (Hans Bennis)
- 29 augustus, EPOS, Brussel: voorbereidende vergadering EDT-platform (Hellmuth Van Berlo)
- 13-15 september, European School of Literary Translation, Link Campus University, Rome, Italië: presentatie PETRA-E Framework (Karljin Waterman)
- 22 september, ALTE-conference, Leuven: 'Toward sustainable language assessment. Linking an international language policy with a language assessment policy in schools' (Koen Van Gorp en Steven Vanhooren)
- 26 en 29 september, vleva, Brussel, en DRONGO talenfestival, Utrecht: Taalunie Talendebatten over meertaligheid op het werk (Kevin De Coninck en Mieke Smits)

- 27 september, Buurtaalconferentie, Maastricht: materiaalpresentatie (Hellmuth Van Berlo en Bianca Versteeg)
- 30 september, DRONGO talenfestival, Utrecht: column Korterlands (Hans Bennis)
- 2 oktober, interinstitutionele contactdag EU, Luxemburg: 'Taalunie: de inhoud centraal' (Hans Bennis)
- 6 oktober, EFNIL Jaarconferentie, Mannheim, Duitsland: panellid discussie Comparing Language Policies (Hans Bennis)
- 6 oktober, EFNIL Jaarconferentie, Mannheim, Duitsland: 'Different countries, one language - an integrated language policy: the case of the Dutch language' (Hans Bennis en Johan Van Hoorde)
- 7 oktober, congres Onze Taal, Utrecht: lezing en opening Week van het Nederlands (Hans Bennis)
- 11 oktober, netwerkmiddag Netwerk Didactiek Nederlands, Gent: 'Een visie op visies. Onderwijs Nederlands in de 21ste eeuw' (Steven Vanhooren)
- 12 oktober, debat over Engels in hoger onderwijs, De Brakke Grond, Amsterdam: toespraak en panellid (Hans Bennis)
- 13 oktober, Streektaalconferentie van de SND, Variaties vzw en Meertens Instituut, Amsterdam: presentatie over de Taalunie, taalbeleid en streektaalen (Hans Bennis en Eefje Boef)
- 7 november, 'Spreek maar', streektalensymposium van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Deventer: presentatie over ondersteuningsmogelijkheden voor streektaalen door de Taalunie (Eefje Boef en Kevin De Coninck)
- 8 november, bijeenkomst universiteitsbestuurders en taalcoördinatoren over Taalvaardigheid Nederlands in het hoger onderwijs, Faculty Club, Universiteit Utrecht: toespraak (Hans Bennis)
- 8 november, gespreksavond Landelijk Netwerk Taal, Utrecht: 'De toekomst van het onderwijs Nederlands' (Steven Vanhooren)
- 22 november, CARAN-conferentie, Oranjestad, Aruba: toespraak (Hans Bennis)

- 24 november, conferentie Het Onderwijs Nederlands, Zwolle: 'Iedereen taalcompetent. Onderwijs Nederlands in de 21ste eeuw' (Jan Rijkers en Steven Vanhooren)
- 27 november, Orde van den Prince, Curaçao: 'Taalunie nieuwe stijl' (Hans Bennis)
- 7 december, Universiteit Utrecht: gastcollege masterprogramma over bestuur en management van talige diversiteit (Kevin De Coninck)
- 7 december, Universiteit Utrecht: gastcollege masterprogramma over Europees perspectief op het Nederlands (Mieke Smits)
- 12 december, ondertekening Brailleconvenant, deBuren, Brussel: toespraak (Hans Bennis)
- 19 december, stuurgroepvergadering Noordrijn-Westfalen, Düsseldorf: presentatie over werking Taalunie en mogelijke gezamenlijke projecten in 2018 (Hellmuth Van Berlo)

Interviews

- "Neen, de Taalunie geeft onze spelling niet op" (interview met Steven Vanhooren in *De Standaard*, 27 januari, n.a.v. het verschijnen van *Iedereen taalcompetent!*)
- 'Directeur Taalunie: 'Hun hebben' is taalkundig gezien zelfs een verbetering' (interview met Hans Bennis in *de Volkskrant*, 1 maart)
- '25 jaar na de eerste sms zijn CU en wtf heel gewoon' (interview met Hans Bennis in *Het Parool*, 2 december)
- 'Ja, ik ben voor taalnormen' (interview met Hans Bennis in *Knack*, 19 december)

Publicaties

- Bennis, H. 'Voorwoord'. In: Milfje Meulskens, *Opzienbarende ontdekkingen over taal*. Utrecht: Van Dale.
- Bennis, H. 'Neerlandistiek en de multi-helix'. In: *VakTaal* 30:3, 8-9.
- Bennis, H. 'Taal als bindmiddel en als slijtzwam'. In: *Rassenwaan*, Biowetenschappen & maatschappij, cahier 2017:1, 56-59.

- De Coninck, K. *De Staat van het Nederlands. Publieksrapport 2017*. Nederlandse Taalunie.
- Rijkers, J. & S. Vanhooren. 'Iedereen taalcompetent. Onderwijs Nederlands in de 21ste eeuw'. In: *Conferentie Onderwijs Nederlands – 31ste conferentiebundel*. Gent: Skribis-Nevelland Graphics, p. XXIV-XXVIII.
- Rys, K. e.a. *Onderzoeksrapport Staat van het Nederlands*. Nederlandse Taalunie, Meertens Instituut en Universiteit Gent.
- Thije, Jan D. ten, M. Smits e.a. 'Lingua receptiva: Position paper on the European Commission's Skills Agenda'. In: *European Journal of Applied Linguistics* 03/2017; 5(1).
- Vanhooren, S., C. Pereira & M. Bolhuis. *Iedereen taalcompetent! Visie op de rol, de inhoud en de positie van het onderwijs Nederlands in de 21ste eeuw*. Den Haag: Nederlandse Taalunie.
- Vidal, M. 'Juristenconferentie der Lage Landen: recht en taal'. In: *Neerlandia* 2017/4, p. 12-13.

Colofon

Jaarverslag 2017

Colofon

© 2018 Nederlandse Taalunie

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photocopy, microfilm or any other means without written permission from the publisher

Telefoon

+ 31 70 346 95 48

E-mail

info@taalunie.org

Bezoekadres

Paleisstraat 9
2514 JA Den Haag

Postadres

Postbus 10595
2501 HN Den Haag
Nederland